

MAGO

Mavisel YENER

*Ayla Çınaroğlu, Uçanbalık Yayınları, roman, 3.basım 2006, 103 s. 9+

Çocuk yazınının üretken ustalarından Ayla Çınaroğlu'nun Mago isimli romanını Ayla Çınaroğlu sempozyumu için yeniden okuduğumda hazine sandığını yeniden keşfettim. Aynı kitabı farklı mevsimlerde, farklı takvimlerde okuduğunda sana yepyenilikler sunuyorsa, onu başka bir yere koyabiliyorsun yüreğinde, tıpkı Mago gibi. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Grafik Bölümü mezunu Çınaroğlu, kitabın kapağını kendi çizmiş. “Bu teknik benim için oyun gibi. Resim yapmıyorum da oyun oynuyorum sanki. Renkleri, kâğıtları, boyaları çok seviyorum. Fazla malzeme ile oyun oynamamı sağlıyor bu teknik. Kâğıtları boyuyorum, kesiyorum, yapıştırıyorum. Oynuyorum yani...” dediği eğlenceli çalışmasını kapağa yansıtmiş.

Mago, akıllı, konuşabilen, insan gibi giyinmeyi, yemeyi, çalışmayı, davranmayı beceren sevimli bir maymun. Ayla Çınaroğlu, Mago'nun yaşadığı farklı dünyayı yansıtırken insanoğlunun ortak bilinçaltına düşen soruları yeniden düşündürüyor. İnsan-doğa ilişkisinin uyum/uyumsuzluk köprüsünde dikkatle yürürken bir yandan da farklı arayışları duyumsuyorsunuz kitapta.

Mago'nun annesi ve babası İrimay ile Sarı Topaç sirkte tanışıp, arkadaş olurlar. İrimay sirkte satılmadan önce büyütüldüğü evde insanlar gibi konuşmasını öğrenmiştir. Sirk ortakları arasında anlaşmazlık çıkınca birbirlerinden ayrılacaklarını öğrenen İrimay ile Sarı Topaç, bir gece gizlice ormana kaçarlar. Mago ormanda dünyaya gelir. Anne ve babasından insan gibi konuşmasını, onlar gibi davranmayı öğrenir. Anne ve babası ölünce Mago onların sirkte kazandıkları parayı yanına alarak büyük şehre gider. Okulda çalışan Bahçıvan Amca ile tanışır. Onun yardımı ile okulun hademesi olur. Böylece Mago'nun macera dolu hayatı başlar.

Çınaroğlu, Mago'nun kişiliğinde, insanı aydınlatacak ışığı bulmaya davet ediyor okuru. Bu arayış yolculuğunda, sözcüklerden yapılmış armağanlar sunuyor. Şiirli dilinin labirentinde çocuk okuru daha önce karşılaşmadığı renkler, bilmediği gölgeler, duymadığı seslerle buluşturuyor. “Mago kendini şarkının gölgesiyle oyalıyordu” (s, 28)

Mago, insan “gibi” olabilmeyi hedefleyen süreçte neler yaşayacaktır? Kitapta Mago'nun içine düştüğü açmazlar, ruhundaki yaralar imgelere dönüştürülerek gerçekliğe taşınır. Böylece Mago tam anlamıyla bir gerçeklik olur, yaşantılarımızda yerini alan yeni bir yaşam bilgisine dönüşür.

“Eğer insanlarla birlikte yaşamayı başaramazsa ormanına dönebilecek miydi? Başaramayıp ormana dönmek zorunda kalırsa yaşam ona daha güç gelmeyecek miydi? Buna dayanabilecek miydi?” (s, 49)

Konuşabilen, düşünebilen, eyleme geçirebilen bir maymun olan Mago simgesel olandan çıkıp, tanışımız birilerine evriliverince, çocuk okur tarafından içselleştirilme süreci de başlamış oluyor. Mago insanlar gibi davranabilmeyi başarabilecek midir? Yoksa da içinde bulunduğu toplumun “sınırları çizilmiş” olan algı düzleminde yapayalnız mı kalacaktır.

Mago'nun en büyük düş kırıklığı ne olabilir? Yalnızlık mı, öğrenmediği ne çok şey olduğunu fark etmek mi, gözünde büyüttüğü uygar insanların acımasızlığına tanık olmak mı?

Toplumda var olanın, olması gerekenin, yaşanmışlıkların, yaşanmasa daha iyi olacakların, değişenin, değişmeyenin ve değişmesi gerekenin çocuk okura düşündürülmesinin en iyi yolu sanattır. Mago isimli maymunun kişiliğinde bütünü gösterebilen, algılabilen, istek-benlik-önyargı-korku birlikteliğindeki çağcıl insanın çözümlenmesi yolunda istek uyandıran bu kitap eğlenceli bir okumanın yanı sıra çocuklara felsefenin kapılarını ardına kadar açıyor. Mago, bu anlamda okuruna hazineler sunan bir sandık gibi...

Cumhuriyet Gazetesi Kitap eki
2007- 18 Ekim